

PRITARTA
Kupiškio rajono savivaldybės tarybos
2010 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. TS-164

**KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

2009 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Kupiškis
2009

1. Savivaldybių išorės audito reikšmė ir pokyčiai

Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. rugsėjo 15 d. priimtame Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatyme buvo pakeistas tarnybos, atliekančios kontrolės ir išorės audito funkcijas savivaldybėse pavadinimas, tai yra, Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba pavadinta Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba (toliau - Tarnyba). Tuo pačiu įstatymu buvo išplėsta šios Tarnybos kompetencija ir funkcijos, nurodant prievoles audituoti ne tik biudžetą, bet ir kitus piniginius išteklius. Šiuo įstatymu buvo įtvirtintas ir didesnis Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nepriklausomumas ir svarba, pvz.:

- Kontrolės komitetas įpareigotas įvertinti Savivaldybės kontrolieriaus (Kontrolės ir audito tarnybos) ateinančių metų veiklos planui vykdyti reikalingus asignavimus ir išvadą dėl jų teikti Savivaldybės tarybai.
- Tarnybai leista pasirinkti, ar finansinį ir ūkinį – materialinį aptarnavimą, neviršijant Tarnybai patvirtintos sąmatos, vykdyti savarankiškai, ar per Savivaldybės administraciją.
- Audito ataskaitos ir išvados turi būti skelbiamos Savivaldybės interneto svetainėje, o jei įmanoma, ir per kitas visuomenės informavimo priemones.
- Nurodyta teikti informaciją Vyriausybės atstovui apie Savivaldybės kontrolieriaus teiktas išvadas ir rekomendacijas ir kt.

Žvelgiant į artimiausią ateitį ir įvertinus išorės auditui kylančius iššūkius, darosi aišku, kad keli artimiausi metai iš Savivaldybės kontrolės ir audito institucijos pareikalaus labai intensyvaus, kompetentingo ir atsakingo darbo. Nuo 2010 metu siekiama įgyvendinti viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepciją, siekiant, kad audituojamos biudžetinės įstaigos reformuotų savo apskaitos sistemą ir pereitų nuo apskaitos tvarkymo modifikuotu pinigų principu prie pažangesnio apskaitos tvarkymo būdo - kaupimo principo. Žinant, su kokiomis problemomis susidurs įstaigos, jau dabar darosi aišku, kad Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai teks didelė atsakomybė audituojant šią sritį.

Kartu siekiama sulaukti ir didesnio atsako iš audituotų subjektų dėl Kontrolieriaus teiktų pastebėjimų ir rekomendacijų vykdymo. Ypač norisi dar kartą atkreipti dėmesį į Kontrolieriaus teiktus siūlymus dėl Savivaldybės biudžeto ir kitų piniginių išteklių panaudojimo taupumo ir efektyvumo priemonių spartesnio įgyvendinimo ir padėkoti tiems Savivaldybės specialistams, politikams ir įstaigų vadovams, kurie supranta ir aktyviai skatina šio sudėtingo laikmečio iškeltų uždavinių realizavimą.

2. Kontrolės ir audito tarnybos statusas, tikslas, uždaviniai, veiklos principai

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 4 dalis Kontrolės ir audito tarnybą apibrėžia kaip subjektą, prižiūrintį, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai fondai.

Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba yra savarankiška Savivaldybės biudžetinė įstaiga, įregistruota juridinių asmenų registre, turinti savo antspaudą su pavadinimu ir savivaldybės herbu ir atliekanti jai įstatymais priskirtas viešojo administravimo funkcijas. Tarnybai vadovauja Savivaldybės kontrolierius. Savivaldybės kontrolierius yra atskaitingas Savivaldybės tarybai. Savivaldybės taryba Savivaldybės biudžete nustato Tarnybai skiriamų asignavimų dydį. Savivaldybės kontrolierius, Kontrolės ir audito tarnybos valstybės tarnautojai negali būti tos Savivaldybės tarybos nariais ir darbo laiku negali dalyvauti politinių partijų veikloje.

Tarnybos kompetenciją apibrėžia Vietos savivaldos įstatymas ir Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nuostatai. Audito atlikimo teisiniai pagrindai įtvirtinti Valstybinio audito reikalavimuose, o procedūros - Finansinio audito ir Veiklos audito vadovuose.

Kontrolės ir audito tarnybos tikslas - prižiūrėti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas bei naudojami kiti piniginiai ištekliai.

Kontrolės ir audito tarnybos uždaviniai:

- Vykdyti Savivaldybės turto ir patikėjimo teise valdomo valstybės turto apskaitos, valdymo, naudojimo ir disponavimo juo kontrolę;
- Atlikti Savivaldybės biudžeto vykdymo ir kitų piniginių išteklių naudojimo auditą;
- Atlikti eilinius ir Tarnybos plane nenumatytus finansinius ir veiklos auditus;
- Užtikrinti, kad atliekamas finansinis ir veiklos auditas atitiktų Valstybinio audito reikalavimus;
- Vykdyti prevencines priemones, kad būtų ištaisyti ir nepasikartotų auditų metu nustatyti teisės aktų pažeidimai;

- Skatinti teigiamą ir veiksmingą audito poveikį Savivaldybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam valdymui;
- Padėti Savivaldybės tarybai teisingai valdyti ir racionaliai naudoti Savivaldybės turtą ir lėšas, nei kitus išteklius, vykdyti sprendimų kontrolę, skatinti finansų ir turto valdymo ir apskaitos standartų įgyvendinimą bei efektyvų viešųjų paslaugų teikimą rajono bendruomenei teikiant objektyvią informaciją ir išvadas.

Vietos savivaldos įstatymas nustato pagrindinius principus, kuriais grindžiama Kontrolės ir audito tarnybos veikla:

- Nepriklausomumas;
- Teisėtumas;
- Objektyvumas;
- Viešumas;
- Profesionalumas.

Vykdamas Tarnybai priskirtą išorės audito funkciją, siekiama skatinti viešojo sektoriaus atskaitingumą, į rezultatus ir žmonių poreikius orientuotą valdymą. Tarnyba pateikia nuomonę, ar Savivaldybės įstaigos ir institucijos mokesčių mokėtojų pinigus ir Savivaldybės turtą apskaito teisingai ir naudoja racionaliai pagal paskirtį. Sudėtinga kontroliuoti nuolat besikeičiančią aplinką, todėl Savivaldybės kontrolierius parengė strategiją, kur Tarnyba turi susitelkti. 2009 metais Tarnyba dirbo vadovaudamasi 2009 metų veiklos planu, kuriame pateikiamos pagrindinės institucijos veiklos kryptys, tikslai, uždaviniai, laukiami institucijos veiklos rezultatai. Tarnybos veikla organizuota taip, kad vadovaujantis atliktais auditais, galima būtų pateikti Savivaldybės tarybai dvi bazines išvadas, apimančias visą viešąjį Savivaldybės sektorių, bei, teikiant veiklos ataskaitą, galima būtų paaiškinti Savivaldybės tarybai ir rajono bendruomenei veiklos rezultatus ir atsiskaityti už panaudotus Savivaldybės biudžeto asignavimus, skirtus Tarnybai.

Vykdydamas Tarnybai priskirtas funkcijas ir įgyvendinant numatytus tikslus bei uždavinius, Savivaldybės kontrolierius patvirtino 2009 metų veiklos planą (kuriam buvo pritarta Kontrolės komiteto posėdyje) bei 2009 metų finansinių (teisėtumo) auditų programą ir veiklos auditų programą. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės raštą, kuriuo persiunčiamas pagal kompetenciją nagrinėti Kupiškio rajono savivaldybės tarybos narių prašymas, Kontrolės komitetas

sutiko koreguoti Tarnybos 2009 metų veiklos planą. Apie veiklos plano vykdymą atsiskaityta Kontrolės komiteto posėdyje.

Tarnybos veiklos planas įvykdytas ne visiškai dėl neplanuotų patikrinimų. 2009 metais iš viso atlikta 10 auditų, parengta 10 audito ataskaitų, 6 išvados bei Tarnybos veiklos ataskaita.

Tarnybos darbas neapsiribojo vien auditive veikla, kadangi ji yra biudžetinė įstaiga ir privalo vykdyti visas jai priskirtas funkcijas. Tarnyboje yra nuolat tvarkoma raštvedyba, registrai, dokumentacijos bylos, archyviniai dokumentai, rengiami norminiai aktai, leidžiami įsakymai. Dalyvauta Savivaldybių kontrolierių asociacijos veikloje, tarptautinėje regioninių viešojo sektoriaus auditorių organizacijoje EURORAI, Savivaldybės tarybos, komitetų posėdžiuose, mokymuose, buvo priimami interesantai, atliekamas aiškinamasis darbas, prevencija, teikiama informacija raštu ir žodžiu įvairioms institucijoms, vykdomi kiti darbai.

3. Išvados dėl Savivaldybės ataskaitų

Įgyvendinant Tarnybos strateginį tikslą - prižiūrėti, kaip valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas, Kontrolierius atliko auditus bei parengė privalomas išvadas Tarybai.

2009 metais ataskaitų audito išvadose buvo pateiktos 3 sąlyginės nuomonės.

Besąlyginė nuomonė pareiškiama, kai auditoriai neturi reikšmingų pastabų dėl finansinės atskaitomybės ir (ar) kitų ataskaitų, apskaitos sistemos ir teisės aktų pažeidimų, kurie keistų auditorių nuomonę.

Sąlyginė nuomonė pareiškiama, kai auditoriai nustato klaidas ir teisės aktų pažeidimus ir (ar) be tam tikrų pastabų negali pareikšti besąlyginės nuomonės.

Neigiama nuomonė pareiškiama, kai auditoriai nustato reikšmingas klaidas ir reikšmingus teisės aktų pažeidimus.

Atsisakoma pareikšti nuomonę, kai audito metu negalima gauti pakankamų patikimų ir tinkamų įrodymų, taip pat, kai yra reikšmingų auditorių darbo apribojimų.

Išvada dėl Kupiškio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto įvykdymo apyskaitos

- 2009 m. sausio 1 d. Formoje Nr. 6 (metinė) neteisingai atvaizduotas debetinis ir kreditinis įsiskolinimas. Į ataskaitą neįtrauktas su AB „Lelija“ negyvenamųjų patalpų nuomos sutartyje numatytų 685 tūkst. litų nuomininkų lėšomis atliktų pastatų rekonstrukcijos darbų įsiskolinimas, dengiamas kas mėnesį, užskaitant kaip mokesčių už patalpų nuomą.
- Švietimo įstaigose 2008 metais surinkta 426,9 tūkst. litų mokamo maitinimo lėšų (padengiant maisto produktų kainą), kuriomis nepadidinta Kupiškio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos Lėšų už paslaugas surinkimo ir panaudojimo specialioji programa.

Savivaldybės kontrolieriaus nuomone, išskyrus poveikį, kurį turėtų ankstesnėje pastraipoje išdėstyti dalykai, Kupiškio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto įvykdymo ataskaita visais reikšmingais atvejais parengta ir pateikta Savivaldybės tarybai pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros ir Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, kitų teisės aktų reikalavimus, nustatytus Ataskaitai sudaryti, joje nėra reikšmingų iškrypimų lyginant su Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktomis sąmatų įvykdymo ataskaitomis ir kitais Finansų ir biudžeto skyriaus tvarkomais duomenimis, iš kurių ji buvo sudaryta.

Išvada dėl Kupiškio rajono savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 metų ataskaitos ir išvada dėl patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2008 metų ataskaitos

Kontrolieriaus nuomonė dėl 2008 metų statistinės valstybės turto ataskaitos (VT-01 metinė), yra sąlyginė. Atsižvelgiant į auditų rezultatus, Kontrolieriaus nuomonė dėl statistinės Savivaldybės turto 2008 metų ataskaitos (VT-02 metinė) yra sąlyginė.

Kadangi išvadų prieduose Savivaldybės tarybai jau buvo pateikta išsami informacija apie finansinių auditų rezultatus, todėl jų čia nekartosiu, bet pateiksiu svarbesnius pastebėjimus bei duomenis apie teiktas ir įgyvendintas (neįgyvendintas) rekomendacijas.

4. Savivaldybės ataskaitų auditas

Savivaldybės ataskaitų audito tikslas - įvertinti, ar Savivaldybės biudžeto įvykdymo apyskaita, Savivaldybei ir valstybei nuosavybės teise priklausančios turto ataskaitos (toliau - Ataskaitos) visais reikšmingais atvejais parengtos pagal teisės aktų reikalavimus, ar jose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų, palyginti su duomenimis, iš kurių jos sudarytos.

Atlikus Kupiškio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos ir Savivaldybės biudžeto vykdymo auditą, Savivaldybės kontrolierius nustatė, kad:

- Nesilaikant Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, Kupiškio rajono savivaldybės administracija į Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2009 m. sausio 1 d. ataskaitą (forma Nr. 6- sav., metinė) neįtraukė su AB „Lelija“ negyvenamųjų patalpų nuomos sutartyje numatytų 685 tūkst. Lt nuomininkų lėšomis atliktų pastatų rekonstrukcijos darbų įsiskolinimo, dengiamo kas mėnesį, užskaitant kaip mokesčių už patalpų nuomą.
- Šie įsiskolinimai neįtraukti į suvestinę 2008 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitą. Apie šį pažeidimą Kontrolierius informavo ir ankstesnių metų auditų ataskaitose.
- Pagal Biudžeto sandaros įstatymą savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo lėšos turi būti orientuotos į ekstremalių, skubių situacijų finansavimą, tai yra tų situacijų, kurių negalima numatyti tvirtinant (ar tikslinant) biudžetą. Šių reikalavimų nesilaikant buvo skirti 4 tūkst. Lt Kupiškio socialinių paslaugų centrui socialinę priežiūrą socialinės rizikos šeimoms vykdančių darbuotojų transporto išlaidoms.
- Švietimo įstaigose 2008 metais surinkta 426,9 tūkst. Lt. mokamo maitinimo lėšų (padengiant maisto produktų kainą), kuriomis nepadidinta Kupiškio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos „Lėšų už paslaugas surinkimo ir panaudojimo specialioji programa.“

Kontrolieriaus nuomone, švietimo įstaigų specialiųjų programų vykdymas nėra tinkamai planuojamas ir organizuojamas.

Audito metu nustatyta teisės aktų pažeidimų ir kitų trūkumų:

- Savivaldybės taryba nėra nustačiusi įstaigų vadovų materialinio skatinimo tvarkos. Kasmet skiriami ir didinami priedai nesiejami su įstaigos veiklos rezultatais.

- Savivaldybės taryba nėra patvirtinusi mokesčių lengvatų teikimo juridiniams asmenims tvarkos.
- Daugelis asignavimų valdytojų 2008 metais neįvykdė pajamų už teikiamas paslaugas surinkimo ir panaudojimo specialiosios programos plano bei nesurinko planuotų pajamų už patalpų nuomą. Kontrolieriaus nuomone, gali būti netikslus įstaigų pajamų prognozavimas.
- Audito metu nustatyta, kad švietimo biudžetinės įstaigos maitinimo paslaugas teikia ne tik vaikams, bet ir savo įstaigų darbuotojams. Organizuodami darbuotojų maitinimą, švietimo įstaigų vadovai nurodo, kad į darbuotojų maitinimosi kainą įtrauktos tik išlaidos maisto produktams įsigyti atsižvelgiant į kalkuliacinėse patiekalų kortelėse apskaičiuotas išlaidas maisto produktams.
- Savivaldybės tarybos atitinkamais sprendimais patvirtintuose audituotų švietimo įstaigų nuostatuose darbuotojų maitinimo veikla nenumatyta.
- Audituotų švietimo įstaigų vadovai, pažeisdami įstatymo nuostatas, viršydami savo kompetenciją, neteisėtai organizavo darbuotojų maitinimą.
- Kupiškio rajono savivaldybės taryba kainų bei tarifų dėl ugdymo įstaigų pedagogų ir darbuotojų maitinimo nėra nustačiusi. Švietimo įstaigų vadovai savo išakymais nėra patvirtinę pedagogų maitinimo paslaugos įkainių ir maitinimo organizavimo tvarkų. Pateiktais duomenimis švietimo įstaigose patvirtintos nemokamo maitinimo pietums kainos, kurios sudaro 3,38 Lt – 4,50 Lt, pusryčiams - 1,56-2,20 Lt.
- Švietimo įstaigų darbuotojai maitinasi ta pačia nemokamo maitinimo kaina, kaip ir mokiniai, kuriems nemokamas maitinimas skiriamas pagal socialinės paramos įstatymo nuostatas. Be to, pagaminti patiekalai parduodami už kainą, kurią sudaro tik jų pagaminimui sunaudotų maisto produktų vertė. Darbuotojams patiekalai parduodami pigiau už patiekalų savikainą, kadangi į jų patiekalų kainas nėra įskaičiuojamos kitos su patiekalų gamyba susijusios išlaidos: virėjų, kito personalo darbo užmokestis, elektros energijos, vandens, higienos priemonių, kurios turėtų būti įskaičiuojamos. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos švietimo įstaigų buhalterinės apskaitos tarnybos duomenimis 2008 metais valgyklų darbuotojų darbo užmokestis ir socialinio draudimo įmokos sudarė 695,0 tūkst. Lt. Vandens, elektros energijos, susijusios su maitinimo paslaugos teikimu nėra skaičiuojamos.

Savivaldybės kontrolierius konstatavo, kad nesilaikoma Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 7 punkto reikalavimų, kuriais vadovaujantis asignavimų valdytojai privalo užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

Savivaldybės kontrolierius Savivaldybės administracijos direktoriui pateikė 7 rekomendacijas. Tačiau ir šiais metais (kaip ir ankstesniais) Savivaldybės administracija nesiėmė

reikiamų priemonių, siekdama užtikrinti, kad būtų vykdomos Kontrolieriaus rekomendacijos, kad Savivaldybės biudžeto lėšos ir turtas būtų naudojami ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai: kad biudžetinių įstaigų vadovai atsiskaitytų už savo veiklą, kad būtų nustatyta įstaigų vadovams mokamų priedų apskaičiavimo tvarka, siekiant, kad priedai būtų mokami už veiklos rezultatus, nenustatyta mokesčių lengvatų teikimo juridiniams asmenims tvarka, nevykdomas kasmetinis Kupiškio rajono plėtros iki 2010 metų strateginio plano įgyvendinimo ataskaitos svarstymas Savivaldybės taryboje, neįvertinta asignavimų valdytojų – mokyklų vadovų veikla teikiant neteisėtas maitinimo paslaugas, Savivaldybės tarybai neteiktas svarstyti sprendimo projektas dėl švietimo įstaigų darbuotojų maitinimo paslaugos teikimo tvarkos ir kainų nustatymo.

Atlikus dviejų Savivaldybės suvestinių statistinių ataskaitų - *Valstybės turto ataskaitos (VT-01) ir Savivaldybės turto ataskaitos (VT-02)* - auditą, nustatyta:

1. Statistinės turto ataskaitos Savivaldybės turto finansinę būklę atspindi tiek, kiek leidžia šiuo metu galiojantys turto apskaitą ir statistinių turto ataskaitų sudarymą reglamentuojantys teisės aktai, tačiau neparodo tikros ir teisingos turto finansinės būklės, kadangi:

- Vadovaujantis viešojo sektoriaus turto apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, turtas apskaitoje pateikiamas balansine verte, kuri neparodo turto tikrosios rinkos vertės.
- Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas statistinėse turto ataskaitose parodytas likutine verte.
- Ne visas Savivaldybės balanse apskaitytas registruotas turtas įregistruotas viešuosiuose registruose.
- Savivaldybės ir Savivaldybės įstaigų patikėjimo būdu valdomo turto turtinės teisės neįregistruotos viešuosiuose registruose.
- Didžioji dalis žemės sklypų apie Savivaldybei nuosavybės teise priklausanti nekilnojamą turtą nėra suformuoti, nesudarytos panaudos sutartys su Panevėžio apskrities viršininko administracija, jie neapskaityti teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Finansinių auditų metu nustatyta turto apskaitos klaidų:

- Kontrolierius ne vieneri metai konstatuoja, tačiau ir 2008 metais Savivaldybės administracija negalėjo finansiniais dokumentais pagrįsti, kad nuomos sutartyje su AB „Lelija“ numatytos nuosavomis lėšomis Nuomininko atlikto kapitalinio remonto sąnaudos 685 000 Lt yra įtraukiamos į patalpų nuomos mokesčius. Patalpų vertė šia suma

nepadidinta, atitinkamai neperskaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimas. Turto vertė neatvaizduota statistinėje ataskaitoje VT-02.

- Savivaldybės administracija neįtraukė į ilgalaikio turto apskaitos registrus UAB “Projektų ekspertizė“ atliktų Kupiškio miesto P.Matulionio gatvės, kuri jungiasi su rajoniniu keliu Nr.1309 Vabalninkas – Salamiestis – Kupiškis, rekonstravimo techninio projekto bendrosios ekspertizės 5000 Lt paslaugų vertės. Turto vertė neatvaizduota statistinėje ataskaitoje VT-02.

Audito metu nustatyti neatitikimai apskaitoje ir ataskaitose bus ištaisyti teikiant 2010 metų statistines turto ataskaitas.

5. Finansinis auditas

Finansinio (teisėtumo) audito tikslas - įvertinti audituojamo subjekto vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, audituojamo subjekto turto (valstybės ar savivaldybės) valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo. Kontrolieriaus pagrindinis tikslas – kad metinė finansinė atskaitomybė būtų tikra ir teisinga, o lėšos ir turtas valdomi ir naudojami nepažeidžiant teisės aktų. Vadovaujantis valstybinio audito reikalavimais finansinio audito metu nustatyti reikšmingi dalykai pateikiami audito ataskaitoje, o išvadoje pareiškiami nuomonė.

2009 metais Kontrolierius atliko ribotos apimties finansinis auditą Kupiškio rajono savivaldybės administracijoje **„Dėl Kupiškio rajono savivaldybės kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų panaudojimo pagal tikslinę paskirtį“**.

Audito metu Savivaldybės administracijos veikloje nustatyti teisės aktų pažeidimai ir kiti trūkumai, darantys įtaką informacijos pateikimui finansinėse ataskaitose.

Savivaldybės kontrolierius nustatė, kad:

- Nesivadovaujama Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatomis, Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimais - Savivaldybės administracija neįtraukė į ilgalaikio turto apskaitos registrus UAB “Projektų ekspertizė“ atliktų Kupiškio miesto P.Matulionio gatvės, kuri jungiasi su rajoniniu keliu Nr.1309 Vabalninkas – Salamiestis – Kupiškis, rekonstravimo techninio projekto bendrosios ekspertizės 5000 Lt paslaugų vertės.
- Atsiskaitymų su įvairiomis įstaigomis ir organizacijomis kaupiamojo žiniaraščio MO 6 subsąskaitos likutis metų pabaigai parodytas teisingai. Tačiau jis nesutampa su Kelių

- priežiūros ir plėtros programos biudžeto išlaidų 2009 m. sausio 1 d. ataskaitoje F-2 pateiktu faktinių ir kasinių išlaidų skirtumu 28 748 Lt.
- Pažeidžiant Buhalterinės apskaitos įstatymo, Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimus, Kelių priežiūros ir plėtros programos biudžeto išlaidų 2009 m. sausio 1 d. ataskaita Forma Nr.F-2 sudaryta nesivadovaujant teisės aktais, nes faktinės išlaidos sumažintos 28 748 Lt .
 - Sutarties su VĮ „ Panevėžio regiono keliai“ galiojimo laikotarpiu buvo sudaryta statybos rangos sutarties papildymas 13 764 Lt nenumatytiems darbams, kuriems nebuvo atliktos viešojo pirkimo procedūros, nebuvo gautas Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas.
 - Atsakingi Savivaldybės administracijos darbuotojai nereikalauja iš rangovų UAB „Nodama“, UAB „Kurklių karjeras“, UAB „Melinga“ atliktų darbų aktuose (F-2), PVM sąskaitose- faktūrose nurodyti seniūnijų kelių, kurie buvo greideriuoti ar pagerinta jų žvyro danga, kelių kodus, pavadinimus. Savivaldybės administracijoje nepakankamai užtikrinama atliktų darbų kontrolė.
 - Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintame Savivaldybės administracijos vykdomų programų vykdytojų sąraše nenumatyta, kas atsakingas už Kelių priežiūros ir plėtros programos įgyvendinimą, kas kontroliuoja programos vykdymą ir kaip atsiskaito Administracijos direktoriui (ar kitam įgaliotam asmeniui) nustatytais terminais ir tvarka. Pažymiu, kad Savivaldybės administracijos direktorius turi sukurti vidaus kontrolės procedūras, kurios užtikrintų strateginių tikslų pasiekimą ir programų įgyvendinimą.
 - Kelių priežiūros ir plėtros programos vykdytojas yra Urbanistikos ir ekologijos skyrius. Susipažinus su šio skyriaus nuostatais, nustatyta, kad juose nenumatytas funkcijų, susijusių su Kelių priežiūros ir plėtros programa, vykdymas.
 - Kupiškio rajono savivaldybės vietinės reikšmės keliai ir gatvės nesuskirstyti pagal kategorijas, kaip to reikalauja Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 9 straipsnis.
 - Kupiškio rajono seniūnijų seniūnai, pateikdami paraiškas kelių priežiūrai finansuoti iš Kelių priežiūros ir plėtros programos, nesivadovauja Kupiškio rajono savivaldybės balanse esančių vietinių kelių inventorizacijos aprašu ir nenurodo kelio numerio, pilno kelio pavadinimo, kelio aprašymo.
 - Dalis 2008 metais Kelių priežiūros ir plėtros programos finansuotų priemonių neatitinka Kupiškio rajono plėtros iki 2010 metų strateginiame plane numatyto 3.1.1.uždavinio „Įrengti naujus ir rekonstruoti esamus rajono kelius“ priemonių.
 - Kupiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu yra patvirtinta Kupiškio rajono strateginio plano priežiūros komisija. Tačiau 2008 metais ši komisija neparengė ir nepateikė Savivaldybės tarybai svarstyti savo išvadų, ar Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšomis finansuojami objektai atitinka Kupiškio rajono plėtros iki 2010 metų strateginiame plane numatytas priemones.

- Kupiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu nepatvirtintas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų Kupiškio rajono savivaldybės vietinės reikšmės keliams bei gatvėms tiesti, taisyti ir prižiūrėti tvarkos aprašas, kuriame būtų nustatyti lėšų skyrimo prioritetai ir užtikrintas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų paskirstymas ir panaudojimas pagal patvirtintą tvarką.
- Audito metu nustatyta, kad Savivaldybė iki šiol neturi nustačiusi vietinės reikšmės kelių ir gatvių atrankos, priežiūros ir plėtros, finansavimo kriterijų bei prioritetų. Atsižvelgiant į ekonominę šalies situaciją lėšų skyrimas Savivaldybei tampa ribotas. Todėl, vertinant kelių priežiūros ir plėtros priemones, labai svarbus gautų lėšų racionalus skirstymas bei efektyvus panaudojimas. Tam didelės įtakos turi kelių finansavimo strategijos pasirinkimas, požiūris į būtiniausius visuomenės poreikius, galimybes bei kitas aplinkybes.

Siekiant užtikrinti Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų paskirstymo skaidrumą, Administracijos direktoriui buvo pateiktos 8 rekomendacijos dėl nustatytų klaidų ištaisymo, apskaitos sutvarkymo, vidaus kontrolės stiprinimo, tačiau Administracijos direktorius nesiėmė pakankamų priemonių rekomendacijoms įgyvendinti ir Savivaldybės kontrolieriui nebuvo pateikta informacija apie rekomendacijų vykdymą.

Paprastai finansiniai auditai pradami einamaisiais finansiniais metais. Jų metu susipažįstama su įstaigos veikla, apskaita, 9 mėnesių finansine atskaitomybe, vidaus kontrole, nustatomos rizikos, teikiami siūlymai vadovybei nustatytoms klaidoms ištaisyti bei rizikoms suvaldyti dar iki metinės atskaitomybės parengimo. 2009 metais pradėtas plane numatytas finansinis auditas Kupiškio kultūros centre. Jį baigti planuojama 2010 metais.

6. Veiklos auditas

Veiklos audito tikslas yra įvertinti audituojamo subjekto viešojo ir vidaus administravimo veiklą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu bei atskleisti veiklos tobulinimo galimybes. Veiklos auditas atliekamas vadovaujantis kitais standartais ir metodikomis nei finansinis auditas. Veiklos auditas – tai ilgas ir sudėtingas procesas, reikalaujantis auditoriaus atliekančio tarnautojo profesionalumo ir kompetencijos, gero teisės aktų išmanymo, gebėjimo juos taikyti, sisteminti sukaupią informaciją ir pateikti išvadas audituojamo subjekto veiklai ir vidaus kontrolei gerinti. Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba, atsižvelgdama į Valstybės kontrolės raštą, kuriuo persiunčiamas pagal kompetenciją nagrinėti Kupiškio rajono savivaldybės tarybos narių prašymas dėl neracionalaus Kupiškio rajono savivaldybės biudžeto lėšų

naudojimo, ir gavusi Savivaldybės tarybos Kontrolės komiteto pritarimą koreguoti veiklos planą, 2009 metais pradėjo vieną veiklos auditą „Kupiškio rajono savivaldybės administracijos transporto išlaidų panaudojimo 2008 - 2009 metais vertinimas“. Auditą numatoma baigti 2010 metais.

7. Paskolų ėmimo galimybių vertinimas

Pagal Savivaldybės administracijos prašymus Kontrolierius atliko keturis auditus, susijusius su Savivaldybės skolinių santykių galimybių vertinimais ir pateikė Savivaldybės tarybai išvadas. Taip pat buvo atliktas auditas dėl Savivaldybės skolinimosi limitų 2009 metais laikymosi.

Atlikęs Kupiškio rajono savivaldybės ilgalaikės paskolos iki 3100,0 tūkst. Lt ėmimo iš kredito įstaigų galimybių vertinimą, Kontrolierius nustatė, kad iš paskolos lėšų (353 000 Lt) numatomų finansuoti objektų sąrašė yra įtraukti projektai, kurie neatitinka investicinio projekto reikalavimų, nurodytų Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme. Pvz.: „Palėvenės buvusio dominikonų vienuolyno ansamblio restauravimo, sutvarkymo ir pritaikymo viešoms turizmo reikmėms techninio projekto parengimas“ (83000 Lt), „Kupiškio rajono Subačiaus gimnazijos pastato renovavimas“ (100000 Lt), „Kupiškio miesto Palėvenės ir Sodų gatvių rekonstrukcija“ (40000 Lt), „Kempingo Kupiškio rajone įrengimas“ (20000), „Skapiškio vidurinės mokyklos rekonstravimas“ (100000 Lt), „Kupiškio rajono savivaldybės administracijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas bei kompetencijų ugdymas“ (10000 Lt).

Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti, kad Savivaldybės iš paskolos finansuojamų 2009 metais objektų sąrašas parengtas vadovaujantis Savivaldybės skolinimosi taisyklių reikalavimais, kuriuose nustatyta, kad Savivaldybė, turėdama Savivaldybės kontrolieriaus išvadą, Tarybos sprendimu gali imti ilgalaikes paskolas investicijų projektams finansuoti. O Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme nurodyta, kad *investicinis projektas* – tai dokumentas, finansiškai (ekonomiškai), techniškai ir socialiai pagrindžiantis investavimo tikslus, įvertinantis investicijų grąžą bei kitus efektyvumo rodiklius, nurodantis projekto įgyvendinimui reikalingas lėšas bei finansavimo šaltinius ir terminus.

Audito metu nustatyta, kad Vietos savivaldos įstatymas nurodo, kad Savivaldybės taryba priima sprendimus dėl savivaldybės teritorijos raidos analizės ir dėl bendrųjų ilgalaikių

socialinių, kultūrinių, ūkinių, investicinių, demografinių, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos, ekologinių, sveikatos ir kitų programų projektų rengimo. Savivaldybės taryba paveda savivaldybės administracijai atlikti šių darbų užsakovo funkcijas, nustato šių objektų eksploatavimo tvarką. Tačiau Savivaldybės administracija Kontrolieriui negalėjo pateikti Savivaldybės tarybos priimtų sprendimų dėl pritarimo kai kurių investicinių projektų rengimui.

Savivaldybės kontrolierius pateikė išvadas:

1. Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nuomone, gavus 3100,0 tūkst.Lt ilgalaikę paskolą projektams, finansuojamiems iš Savivaldybės biudžeto, Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos, vykdyti, Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 9 str. nustatytas skolinimosi limitas nebus viršytas.

2. Iš paskolos 2009 metais finansuojamų objektų sąrašas parengtas nesivadovaujant Savivaldybės skolinimosi taisyklių reikalavimais.

Atlikęs **trumpalaikės paskolos 1000 tūkst. Lt ėmimo iš valstybės biudžeto galimybių vertinimą**, Kontrolierius nustatė, kad planuotas Savivaldybės biudžeto 2009 m. I pusmečio apyvartinių lėšų trūkumas - 829,9 tūkst. Lt. Kupiškio rajono savivaldybės biudžete 2009 metų sausio - vasario mėnesiais faktiškai negauta planuotų 866,3 tūkst. Lt biudžeto pajamų, iš jų dotacijų iš valstybės biudžeto – 765,9 tūkst. Lt, mokesčių ir kitų pajamų - 100,4 tūkst. Lt.

Savivaldybės kontrolierius pateikė Savivaldybės tarybai išvadą, kad teisės aktais nustatyti savivaldybės skolinimosi rodikliai, sąlygos ir audito metu nustatyti faktiniai duomenys apie savivaldybės biudžeto vykdymą bei išipareigojimus, suteikia Savivaldybei galimybę imti 1000 tūkst. Lt trumpalaikę paskolą iš valstybės biudžeto ir naudoti ją biudžetinių įstaigų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms mokėti.

Atlikęs vertinimą, ar **Kupiškio rajono savivaldybė turi galimybę suteikti garantiją dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Kupiškio komunalininkas“ imamos 600 tūkst. Lt paskolos**, neviršydama teisės aktais nustatytų skolinimosi rodiklių, Kontrolierius nustatė, kad Savivaldybė, turėdama Savivaldybės kontrolieriaus išvadą, tarybos sprendimu gali suteikti garantijas dėl savivaldybės kontroliuojamų įmonių paskolų, naudojamų investicijų projektams finansuoti. Investicinis projektas - tai dokumentas, finansiškai (ekonomiškai), techniškai ir socialiai pagrindžiantis investavimo tikslus, įvertinantis investicijų grąžą bei kitus efektyvumo rodiklius, nurodantis projekto įgyvendinimui reikalingas lėšas bei finansavimo šaltinius ir

terminus. Tačiau uždarnosios akcinės bendrovės „Kupiškio komunalininkas“ Savivaldybės tarybai pateiktame rašte nurodyta, kad imama paskola bus panaudota įrengti konteinerių aikšteles (360 tūkst. t) ir įsigyti šiukšlių vežimo mašiną (240 tūkst. Lt).

Savivaldybės kontrolierius pateikė Savivaldybės tarybai išvadas:

1. Kupiškio rajono savivaldybės kontrolieriaus nuomone, Kupiškio rajono savivaldybei tarybos sprendimu suteikus garantiją dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Kupiškio komunalininkas“ imamos 600 tūkst. Lt paskolos, Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 9 str. nustatytas prisiimtų įsipareigojimų pagal garantijas ir laidavimus dėl Savivaldybės kontroliuojamų įmonių limitas nebus viršytas.

2. Iš uždarnosios akcinės bendrovės „Kupiškio komunalininkas“ imamos 600 tūkst. Lt paskolos 2009 metais finansuojamų objektų sąrašas parengtas nesivadovaujant Savivaldybės skolinimosi taisyklių reikalavimais.

Atlikęs **trumpalaikės paskolos 500 tūkst. Lt ėmimo galimybių vertinimą**, Kontrolierius pateikė išvadą, kad teisės aktais nustatyti Savivaldybės skolinimosi rodikliai, sąlygos ir audito metu nustatyti faktiniai duomenys apie Savivaldybės biudžeto vykdymą bei įsipareigojimus, suteikia Savivaldybei galimybę imti 500 tūkst. Lt trumpalaikę paskolą iš valstybės biudžeto ir naudoti ją biudžetinių įstaigų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms mokėti.

Atsižvelgus į Vyriausybės atstovo Panevėžio apskrityje raštą „Dėl savivaldybės skolinimosi limitų laikymosi ir savivaldybės veiksmų, ieškant vidinių savivaldybės biudžeto pajamų didinimo rezervų ES paramos lėšomis finansuojamų būtiniausių projektų bendram finansavimui užtikrinti“, Savivaldybės kontrolierius atliko auditą **„Dėl Kupiškio rajono savivaldybės skolinimosi limitų laikymosi 2009 metais“**.

Audito metu nustatyta, kad Savivaldybės trumpalaikių ir ilgalaikių paskolų suma 2009 metais neviršijo metinio limito, nustatyto 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

2009 metais Savivaldybė pradėjo įgyvendinti 5 naujus projektus vykdomus iš Europos sąjungos lėšų, kurių bendra vertė sudaro 23 561,4 tūkst. Lt. Savivaldybės biudžeto lėšų poreikis jų įgyvendinimui - 2 821,667 tūkst.Lt.

2009 metais sudarytos sutartys dėl finansavimo iš Europos Sąjungos lėšų ir savivaldybės biudžeto lėšų šiems projektams: „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros

renovavimas ir plėtra Kupiškio rajone" (16 744 000,0 Lt), "Kupiškio rajono Subačiaus gimnazijos pastato renovavimas" (1 576 184,0 Lt), "Krizių centro Kupiškio rajone įsteigimas" (817 171,0 Lt), "Darnus tarprejoninis bendradarbiavimas siekiant didinti eismo saugumą Lietuvos ir Latvijos pasienyje/LATLIT TRAFFIC" (331 862,0 Lt), "Subalansuota turizmo plėtra prie Kupiškio marių (Lietuva) ir Lubano ežero (Latvija)/STELLA" (4 092 190,0 Lt).

2009 metais užbaigtas vienas tęstinis projektas „Marnakos sausinimo sistemos dalies griovių ir jų hidrotechninių statinių rekonstravimas“ (1 021 735,0 Lt).

Savivaldybės kontrolierius pateikė išvadas:

1. Kupiškio rajono savivaldybė 2009 metais laikosi teisės aktais nustatytų skolinimosi limitų.

2. Kupiškio rajono savivaldybės taryba 2009 metais nenustatė papildomo 18 proc. skolos limito vykdomiems projektams, finansuojamiems iš Europos sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos, nors teisės aktai numato tokią galimybę.

Apie audito rezultatus informuotas Savivaldybės administracijos direktorius, Vyriausybės atstovas Panevėžio apskrityje, Kontrolės komitetas.

8. Prašymų, skundų, Savivaldybės tarybos pavedimų nagrinėjimas

Atlikdama savo tiesiogines funkcijas Tarnyba vykdė gyventojų priėmimą, analizavo ir vertino žodžiu bei raštu pateiktus prašymus ir nusiskundimus. Įvertinęs gyventojų raštu pateiktų prašymų svarbą Savivaldybės lėšų ir turto naudojimo bei viešojo intereso atžvilgiu, Savivaldybės kontrolierius 2009 metais pradėjo patikrinimą „ Dėl Kupiškio rajono savivaldybės administracijos suteikto socialinio būsto vertinimo“. Patikrinimą planuojama baigti 2010 metais.

Kontrolieriaus tarnyba pagal Vietos savivaldos įstatymo nuostatas nagrinėja prašymus ir skundus, kuriuose pateikiama institucijos kompetencijai priskirta informacija.

Savivaldybės kontrolierius 2009 metais gavo ir atsakė į 4 raštiškus Savivaldybės tarybos narių prašymus.

Kupiškio rajono savivaldybės taryba 2009 m. rugsėjo 24 d. sprendimu Nr. TS-210 įpareigojo Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybą atlikti šių metų veiklos plane nenumatytą patikrinimą dėl Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 26 d. sprendimo Nr. TS- 79

„Dėl pritarimo Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centro teikiamų papildomų medicininių mokamų paslaugų sąrašui ir jų kainoms“ vykdymo teisėtumo. Dėl šios priežasties nebuvo atlikti anksčiau suplanuoti auditai.

Patikrinimo ataskaitoje „Dėl Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 26 d. sprendimo Nr. TS- 79 „Dėl pritarimo Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centro teikiamų papildomų medicininių mokamų paslaugų sąrašui ir jų kainoms“ vykdymo teisėtumo vertinimo“ Savivaldybės kontrolierius konstatavo, kad patikrinimo metu nenustatyta, kad minėto Savivaldybės tarybos sprendimo vykdymas įstaigoje prieštarautų teisės aktams. Savivaldybės kontrolierius nustatė, kad:

- VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės PASP centras teikia mokamas paslaugas, pvz., vairuotojų mėgėjų, norinčių įsigyti civilinį ginklą, vykstančių į užsienį medicininių komisijų paslaugas, profilaktinius patikrinimus, už plombines medžiagas, kitas odontologines medžiagas ir vienkartinės priemonės ir kitas paslaugas, už kurias moka pacientai pagal sveikatos apsaugos ministro patvirtintas paslaugų kainas, tačiau VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės PASP centre taikomos kainos nepateiktos tvirtinti Savivaldybės tarybai.
- Sveikatos apsaugos ministro 2008 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. V- 1065 nurodoma, kad indeksavus mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainas, jas įstaigos vadovas patvirtina savo įsakymu. VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės tarybai mokamų paslaugų kainų pasikeitimai dėl indeksavimo tvirtinimui neteikiami.
- VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės PASPC direktorius, sveikatos apsaugos ministro įsakymu sumažinus bazinės kainos vertę, priėmė įsakymą dėl laboratorinių tyrimų atlikimo apribojimų nesuderinęs su Kupiškio rajono Sveikatos priežiūros įstaigų stebėtojų taryba, kaip to reikalavo tuo metu galioję įstaigos nuostatai.
- Savivaldybės taryboje nepatvirtintos pacientų mokesčio už laboratorinių tyrimų atlikimą kainos, neatsižvelgiant į tai, kad jas nustato Sveikatos apsaugos ministerija.
- VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės PASP centro direktoriaus pareiginiai nuostatai nebeatitinka pasikeitusių Vietos savivaldos ir Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymų nuostatų.

VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės PASPC direktoriui savivaldybės kontrolierius pateikė 3 rekomendacijas. Pagirtina, kad PASPC direktorius operatyviai reagavo į Kontrolieriaus pateiktas rekomendacijas ir jos buvo įgyvendintos.

9. Audito poveikis

Rekomendacijų įgyvendinimas yra vienas iš Tarnybos veiklos vertinimo kriterijų, teikiantis grįžtamąją informaciją apie audito veiksmingumą. 2009 metais visiškai arba iš dalies įgyvendinta 50 proc. audito ataskaitose pateiktų rekomendacijų. Palyginti su praėjusiais metais, rekomendacijų įgyvendinimo rodikliai sumažėjo - 2008 metais visiškai arba iš dalies buvo įgyvendinta 53 proc. rekomendacijų. Tai rodo, kad rekomendacijos įgyvendinamos vangiai. Tačiau visoms rekomendacijoms įgyvendinti reikalingi ir papildomi asignavimai. Taip pat nepasiekta, kad pagal nustatytus vertinimo kriterijus būtų vertinama visų Savivaldybės įstaigų ir institucijų (asignavimų valdytojų) veikla.

Siekdamas sustiprinti rekomenduotų priemonių, padėsiančių audituotiems subjektams teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdyti ir naudoti Savivaldybės bei patikėjimo teise valdomą valstybės turtą, vykdyti Savivaldybės biudžetą ir naudoti kitus piniginius išteklius, įgyvendinimo veiksmingumą, 2010 metais Kontrolierius numato daugiau dėmesio ir laiko skirti poauditinei veiklai ir vertinimui, kaip įgyvendintos teiktos rekomendacijos. Siekiant geresnių rezultatų šioje srityje bus stiprinamas bendradarbiavimas su Vyriausybės atstovu Panevėžio apskrityje ir Kontrolės komitetu.

Vienas iš pagrindinių išorės auditą atliekančių institucijų tikslų yra užtikrinti, kad nuolat būtų teikiama informacija visuomenei apie auditų rezultatus ir kad ji būtų skleidžiama be apribojimų. Šį tikslą siekiama įgyvendinti – visos atliktų auditų ataskaitos skelbiamos viešai Kupiškio rajono savivaldybės interneto svetainėje www.kupiskis.lt. Interneto svetainėje taip pat pateikta informacija apie Tarnybos veiklą, skelbiamas metinis veiklos planas. Auditų ataskaitos ir išvados teikiamos Kontrolės komitetui, Savivaldybės merui, Savivaldybės administracijos direktoriui bei audituotiems subjektams.

Tarnyba nuolat bendrauja su žiniasklaidos atstovais, jiems siunčiami informaciniai pranešimai, teikiamos audito ataskaitos ir kita jiems reikalinga bei audito ataskaitose patvirtinta informacija apie Savivaldybės biudžeto lėšų naudojimą ir turto valdymą, teisės aktų pažeidimus, neteisėtus veiksmus ir neveikimą, apgaulės atvejus ir kt. 2009 metais su žiniasklaida bendrauta tiek, kiek spaudos atstovams buvo įdomi Tarnybos veikla ir jos veiklos rezultatai.

Savivaldybės kontrolieriaus 2008 metų veiklos ataskaitos santrauka 2009 metais buvo paskelbta rajoniniame laikraštyje „Kupiškėnų mintys“.

10. Audito kokybė

Audito kokybės kontrolės pagrindinis tikslas - užtikrinti, kad visi auditai būtų atliekami pagal valstybinio audito reikalavimus bei kitas nustatytas tvarkas ir taisykles.

Pagal Valstybinio audito reikalavimus nustatyta dviejų etapų atlikto audito kokybės vertinimo sistema: vidinė ir išorinė.

Vidinę audito kokybės priežiūrą ir peržiūrą turi atlikti savivaldybių kontrolierių tarnybų vadovai bei nedalyvavę konkrečiame audite audito specialistai – kiti kontrolierių tarnybų darbuotojai. Šis reikalavimas Tarnyboje sunkiai įgyvendinamas, nes Tarnyboje dirba tik vienas valstybės tarnautojas.

Išorinę savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų auditų kokybės peržiūrą atlieka Valstybės kontrolė atskiro audito ir visos Kontrolės ir audito tarnybos lygiu. *Šios peržiūros tikslas – įvertinti audito institucijos audito kokybės užtikrinimo politiką ir procedūras, susijusias su bendra audito veikla, bei jų veiksmingumą ir pateikti objektyvią informaciją apie audito kokybę. Vadovaujantis Valstybės kontrolieriaus 2009 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. V- 187, Kupiškio rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyboje 2009 m. spalio - lapkričio mėnesiais buvo atlikta išorinė peržiūra.*

Valstybės kontrolės nuomone Tarnyboje yra sukurta sistema, užtikrinanti, kad visi auditai būtų atliekami pagal Valstybinio audito reikalavimus, Valstybės kontrolė pasisakė, kad Tarnyboje audito planavimo etape buvo surinkta informacija apie audituojamos programos ypatumus, taikomą apskaitos sistemą, ištirta vidaus kontrolės aplinka, tinkamai nustatyti rizikos veiksniai. Audito plane numatytas audito mastas ir jo atlikimo eiga. Parengta ir pateikta audito programa, joje nurodytos savarankiškos audito procedūros ir jų apimtys. Valstybės kontrolės nuomone pateikti audito įrodymai buvo tinkami audito tikslams pasiekti. Audito įrodymams gauti buvo naudojami patikimi šaltiniai ir metodai, atrinkti audito pavyzdžiai tinkamai reprezentavo visumą. Audito ataskaita ir išvada parengtos laikantis nustatytos tvarkos ir formos, ataskaitoje ir išvadoje pateikta informacija yra objektyvi ir aiški. Audito ataskaitos projektas buvo derinamas su audituojamu subjektu.

Džiugu pastebėti, kad išorinės peržiūros metu Valstybės kontrolė konstatavo, kad Tarnyboje laikomasi profesinės etikos reikalavimų, nepriklausomumo principų, jos veikla skelbiama interneto svetainėje ir spaudoje, o sukurta audito kokybės sistema užtikrina, kad visi auditai yra atliekami pagal Valstybinio audito reikalavimus. Atlikus 2008 m. finansinio audito peržiūrą, Valstybės kontrolė nustatė, kad buvo surinkta informacija apie audituojamos programos

ypatumus, apskaitos sistemą, ištirta vidaus kontrolės aplinka, nustatyti rizikos veiksniai, atliktos savarankiškos audito procedūros. Tarnyba audito darbus dokumentavo, audito rezultatus pateikė audito ataskaitoje, o nuomonę pareiškė audito išvadoje.

11. Tarnybos ištekliai

Pagrindiniai Kontrolės ir audito tarnybos ištekliai – personalas, jo kompetencija ir profesionalumas bei veiklai finansuoti Savivaldybės tarybos skiriami Savivaldybės biudžeto asignavimai.

2009 metais Tarnyboje dirbo 1 valstybės tarnautojas, nors Savivaldybės taryba yra patvirtinusi 2 pareigybes. Antrai pareigybei Tarnyboje finansavimas neskiriamas.

Tarnybai skirti biudžeto asignavimai 2009 metams sudarė 64,8 tūkst. Lt, faktiškai gauta ir panaudota – 63,4 tūkst. Lt. Buhalterinę apskaitą tvarko ir atskaitomybę rengia Savivaldybės administracijos buhalterinės apskaitos skyrius.

Valstybės tarnautojams, atliekantiems išorės auditą ir kontrolės funkcijas, keliami aukšti profesiniai ir kvalifikaciniai reikalavimai. Keičiasi Valstybinio audito reikalavimai, nuolat keičiamos ir tobulinamos valstybinio audito metodikos. Kontrolės ir audito tarnybos darbuotojams didėja profesionalumo, atsakomybės, profesinės etikos, veiklos viešumo ir kiti reikalavimai. Siekiant užtikrinti tinkamą audito proceso organizavimą, tinkamą ir efektyvų audito atlikimą ir aukštą valstybės tarnautojų kvalifikaciją, būtina užtikrinti efektyvų mokymą.

2009 metais Kontrolierius dalyvavo 5 seminaruose, bendra mokymų trukmė – 40 valandų. Daugiausia dėmesio skirta kvalifikacijai audito srityje tobulinti (finansinis, veiklos ir valdymo auditas).

2010 metais daugiausia dėmesio bus skiriama profesiniams mokymams ir kvalifikacijai tobulinti:

- audito srityje. 2010 m. kovo mėn. Valstybės kontrolierius patvirtino naujus Finansinio audito ir Veiklos audito vadovus, kurie išplečia audito apimtį ir numato naujas procedūras. Pavyzdžiui, Finansinio audito vadovas įpareigoja auditorių, atliekant finansinį auditą, vertinti ne tik audituojamo subjekto vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio ir patikėjimo teise perduoto valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo

juo teisėtumą, bet ir ekonomiškumą bei atlikti viešojo intereso pažeidimų vertinimą;

- viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos tvarkymo ir finansinės atskaitomybės sudarymo pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (toliau VSAFAS) srityje. Nuo 2010 m. sausio 1 d. visos viešojo sektoriaus įstaigos buhalterinę apskaitą privalo tvarkyti pagal VSAFAS ir pereiti nuo buhalterinės apskaitos tvarkymo modifikuotu pinigų principu prie apskaitos tvarkymo kaupimo principu.

Dėkoju visų audituotų subjektų vadovams ir darbuotojams už supratimą ir pastangas siekiant bendro tikslo - išmintingai valdyti ir naudoti Savivaldybės turta, lėšas ir kitus išteklius bei gerinti rajono žmonėms teikiamų paslaugų kokybę. Ateityje taip pat tikiuosi konstruktyvaus dalykinio bendravimo ir bendradarbiavimo su visomis suinteresuotomis šalimis. Iš Tarybos narių tikiuosi objektyvaus Kontrolės ir audito tarnybos veiklos vertinimo, pastabų ir pasiūlymų, kaip gerinti darbą.

Kupiškio rajono savivaldybės kontrolierė

Vilma Mažeikienė